

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 25.10.2011
COM(2011) 682 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ИКОНОМИЧЕСКИЯ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА
РЕГИОНИТЕ**

Инициатива за социалното предприемачество

**Създаване на благоприятна среда за насърчване на социалните предприятия
като основни участници в икономиката и социалната иновативност**

{SEC(2011) 1278 окончателен}

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	1
1. ЗАЩО КОМИСИЯТА ПОДЕМА ТАЗИ ИНИЦИАТИВА?	2
2. СОЦИАЛНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ: СУБЕКТИ, КОИТО БИХА МОГЛИ ДА СЕ ВЪЗПОЛЗВАТ В ПО-ГОЛЯМА СТЕПЕН ОТ ЕДИННИЯ ПАЗАР	5
3. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ В ПОДКРЕПА НА СОЦИАЛНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ЕВРОПА.....	7
3.1. Подобряване на достъпа до финансиране.....	7
3.1.1. Улесняване на достъпа до частно финансиране.....	7
3.1.2. Мобилизиране на европейски средства.....	8
3.2. Подобряване на видимостта на социалното предприемачество.....	9
3.2.1. Разработване на инструменти за по-добро познаване на сектора и увеличаване на видимостта на социалното предприемачество.....	9
3.2.2. Засилване на управленските възможности и професионализма и създаване на мрежа на социалните предприемачи.....	10
3.3. Подобряване на правната среда	10
3.3.1. Разработване на правни форми, които биха могли да се използват от европейските социални предприемачи.....	10
3.3.2. Обществени поръчки.....	11
3.3.3. Държавни помощи.....	11
4. СЛЕД ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ: ДРУГИ ИДЕИ ЗА РАЗИСКВАНЕ	12
5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	13

1. ЗАЩО КОМИСИЯТА ПОДЕМА ТАЗИ ИНИЦИАТИВА?

Единният пазар се нуждае от нов приобщаващ растеж, насочен към създаване на работни места за всички. Също така е необходимо да бъде удовлетворена все по-голямата нужда на европейците от едно по-етично и по-социално измерение на тяхната работа, потребление, спестявания и инвестиции.

За да спомогне за една "социална икономика и висококонкурентен пазар", Комисията постави социалната икономика и социалните иновации на централно място в дневния си ред, както по отношение на сближаването на степените на териториално развитие, така и в търсенето на оригинални решения на проблемите пред обществото и най-вече в борбата срещу бедността и социалната изолация — доказателство за това документи като стратегията „Европа 2020“¹, водещата инициатива „Съюз за иновации“² и „Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване“³, както и в Акта за Единния пазар (АЕП)⁴.

Публичните консултации във връзка с АЕП⁵ показаха силен интерес към възможностите на социалните предприятия и социалната икономика като цяло да дадат новаторски отговори на икономическите, социалните, а в някои случаи и на екологичните предизвикателства, посредством създаване на постоянни работни места, които не могат лесно да бъдат прехвърляни, чрез социална интеграция и подобряване на социалните услуги на местно равнище, териториално сближаване и т.н.

Всъщност социалното предприятие — участник в социалната икономика, представлява предприятие, чиято основна цел е по-скоро оказването на благотворно социално влияние, отколкото реализирането на печалба за собствениците или за партньорите. То работи на пазара като доставя стоки и услуги по предприемачески и иновативен начин и използва ревизираната печалба основно за социални цели. То е обект на отговорно и прозрачно управление особено чрез обвързване на своите служители, клиенти и заинтересовани страни с икономическата му дейност⁶.

Под „социално предприятие“ Комисията разбира също така предприятията⁷:

- за които социалните цели или обществения интерес е причина за търговската им дейност, която често е под формата социална иновация,
- чиито печалби основно се реинвестират за осъществяването на тези социални

¹ Европа 2020 „Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“ - COM(2010) 2020.

² Съобщение Съюз за иновации — COM(2010 г.) 546 окончателен, 6 октомври 2010 г.

³ Съобщение „Европейска платформа срещу бедността и социалното изключване: европейска рамка за социално и териториално сближаване (COM(2010 г.) 758 окончателен, 16 декември 2010 г.

⁴ „Акт за единния пазар — дванадесет лоста за насърчаване на растежа и укрепване на доверието“, COM (2011г.) 206 окончателен, 13 април 2011 г.

⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/smact/consultations/2011/debate/index_en.htm

⁶ За целите на настоящото Съобщение английските термини „Social Business“ и „Social enterprise“ са еквивалентни.

⁷ По смисъла на Договора за функционирането на Европейския съюз и съдебната практика на Съда на Европейския съюз

цели,

- и чиято организация или система на собственост отразява мисията, опираща се на демократични или миротворчески принципи или на идеята за социална справедливост⁸.

Може също така да става въпрос за:

- предприятия, които предоставят социални услуги и/или стоки и услуги, предназначени за уязвими потребители (достъп до жилище или до грижи, помощ за възрастни хора или инвалиди, приобщаване на рискови групи, грижи за деца, достъп до работа, образование, справяне със зависимост...); и/или
- предприятия, чийто начин на производство на стоки или предоставяне на услуги има за цел укрепване на социалния ред (социална и професионална интеграция чрез достъп до работа на лица в неравностойно положение, особено поради ниска квалификация или социални или професионални проблеми, които са причина за изолация или маргинализация), но чиято дейност може да обхваща стоки или услуги, различни от социалните.

В социалната икономика на ЕС са ангажирани над 11 млн. души, което представлява 6 % от общия брой на заетите⁹. Тя обединява субекти със специален правен статут (кооперативи, фондации, асоциации, взаимоспомагателни фондове), голяма част от които са също така и социални предприятия, или с оглед на посочените по-горе характеристики — социални предприятия под формата на частни дружества или традиционни акционерни дружества. Специалните правни статуты в сектора на социалната икономика по-конкретно са пригодени към социалните предприятия, тъй като техният начин на управление благоприятства участието и установяването.

Проучване, направено през 2009 г.¹⁰, прави оценка на дела от активно заетото население, ангажирано в социалното предприемачество¹¹ — в Белгия той е 4,1 %, във Финландия — 7,5 %, във Франция — 3,1 %, в Италия — 3,3 %, в Словения — 5,4 %, във Великобритания — 5,7 %. Приблизително всяко четвърто предприятие, създадено в Европа, е социално предприятие. В Белгия, Финландия и Франция този дял се повишава до всяко трето предприятие¹². Често тези предприятия са по-

⁸ Например с ограничени различия в заплащането

⁹ CIRIEC, *The social economy in European Union* („Социалната икономика в Европейския съюз“), стр. 48

¹⁰ Terjesen, S., Lepoutre, J., Justo, R. and Bosma, N. 2011. Глобален доклад за мониторинг на предприемачеството — социално предприемачество; (*Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship*). http://www.gemconsortium.org/about.aspx?page=pub_gem_special_topic_reports

¹¹ Определяно като „дейност, която има за цел социалните интереси, екологичните интереси или интереси от общ характер. Тя може да включва доставка на услуги или обучение на лица в неравностойно положение или инвалиди, използване на печалбите за социални цели, организиране на групи за взаимопомощ за действия от интерес с общ характер“ и т.н, *ibid*, стр.44

¹² Terjesen, S., Lepoutre, J., Justo, R. and Bosma, N. 2011. Глобален доклад за мониторинг на предприемачеството — социално предприемачество; (*Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship*). http://www.gemconsortium.org/about.aspx?page=pub_gem_special_topic_reports

продуктивни и по-конкурентоспособни, отколкото са смятани принципно. Това се дължи на много силния личен ангажимент на техните служители и на по-добрите условия на труд, които предлагат¹³.

Отговаряйки на все още неудовлетворени нужди посредством социални иновации, социалните предприятия участват също така и в интелигентния растеж; като взимат под внимание своето въздействие върху околната среда и своите виждания в дългосрочен план, те създават устойчив растеж; поставяйки акцент върху човешкия фактор и социалното сближаване, те са в сърцевината на приобщаващия растеж. С други думи, тяхната цел е да направят социалните и икономически промени, които ще допринесат за постигането на целите на стратегията „Европа 2020“. Настоящото съобщение е част от насърчаването и открояването на важността на социалната иновация, подета през 2009 г. от председателя на Европейската Комисия Барозу¹⁴.

Поради различните им характеристики социалните предприятия през по-голямата част от времето показват особено висока социална и екологична отговорност. Инициативата за социално предприемачество допълва Съобщението на Комисията относно корпоративната социална отговорност (КСО), прието същия ден¹⁵, и ще спомогне за по-ясното открояване на социеталната добавена стойност на този вид предприятия.

Няколко примера за европейски социални предприятия:

В Италия медицински център предоставя специализирана помощ на високо равнище, включително културно посредничество, особено в районите, в които публичните услуги са по-слабо застъпени, като вниманието е насочено основно към хората в нестабилно социално-икономическо положение (например имигранти).

От 1996 г. в Румъния предприятие с петима служители и петима доброволци предоставя културни услуги на румънски език на слепи, като адаптира носителите (а именно аудиокниги, адаптирани филми), за аудитория от около 90 000 души.

Във Франция през 2004 г. предприятие създава иновативна концепция за услуги за миене на автомобили без вода, с биоразградими продукти, като наема неквалифицирани или маргинализирани работници, за да ги реинтегрира на пазара на труда.

В Унгария фондация отваря ресторант, в който работят лица с увреждания (40 служители), осигурява им обучение и им предоставя услуга за грижи за децата, така че да могат да преминат към стабилно работно място.

¹³ Така например, във Франция тях се наблюдават два пъти по-малко отпуски по болест от средното: 5,5% спрямо 22%, „Отсъствия от работа по здравословни причини в социалната икономика“, Chorum, април 2011, <http://www.cidess.chorum.fr>

¹⁴ „Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union“ (Повече възможности за хората — в услуга на промените: социалната иновация в Европейския съюз), ВЕРА, юли 2010 г., стр. 11 и стр.109.

¹⁵ COM(2011)681 окончателен

В Нидерландия предприятие обучава на четене чрез иновативни цифрови средства и игрови метод. Методиката е особено подходяща за хиперактивни деца или аутисти, но също и за неграмотни хора и имигранти.

В Полша учредена от две асоциации социална кооперация наема дългосрочно безработни и лица с увреждания и предлага на пазара различни услуги: ресторантьорски и услуги по кетъринг, дребни строителни и занаятчийски дейности, както и обучение за професионално приобщаване на хората в неравностойно положение

В подхода си към този толкова разнолик сектор Комисията няма претенции да даде нормативно определение, което да бъде наложено на всички и да очертава твърде тесни регулаторни граници. Тя предлага описание, което се опира на общите принципи в по-голямата част от държавите-членки, с което се надява да отдаде нужното внимание на разнообразието от политически, икономически и социални възможности за избор, както и на иновативните способности на социалните предприемачи.

Ето защо Комисията няма да приеме точно определение, освен ако регулаторните мерки или стимули не изискват по-точно очертаване на границите на приложното поле, с тясно ангажиране на представителите на сектора в този процес.

Комисията желае да спомогне за развитието на социалните предприятия и да извлече поуки от техния опит в подкрепа на икономиката като цяло. С настоящото Съобщение Комисията си поставя две цели:

- да представи краткосрочен план за действие за спомагане за развитието на социалните предприятия — ключови участници в социалната икономика и социалната иновация;
- да представи за разискване насоки в средно/дългосрочен план.

2. СОЦИАЛНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ: СУБЕКТИ, КОИТО БИХА МОГЛИ ДА СЕ ВЪЗПОЛЗВАТ В ПО-ГОЛЯМА СТЕПЕН ОТ ЕДИННИЯ ПАЗАР

Потенциалът за растеж и разпространение на модела на социалните предприятия на вътрешния пазар все още е недостатъчно оползотворен. Те са изправени пред пречки, посочени от различни доклади¹⁶, последният от които е на ВЕРА от средата на 2010 г.¹⁷

Най-често те са изправени пред същите предизвикателства като всяко малко или средно предприятие, и следователно могат да се възползват от инициативите на

¹⁶ *Study on Practices and Policies in the Social Enterprise Sector in Europe*, Austrian Institute for SME Research and TSE Entre, Turku School of Economics, Finland Vienna, June 2007, доклад по поръчка на Европейската комисия

¹⁷ „*Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union*“ (Повече възможности за хората — в услуга на промените: социалната иновация в Европейския съюз), ВЕРА, Европейската комисия, юли 2010 г.

Small Business Act за Европа¹⁸. Но те трябва да се справят и със специфични за тях трудности.

Социалните предприятия обаче трябва да извличат такива ползи от предимствата на вътрешния пазар, каквито извличат и останалите предприятия. Това се отнася, разбира се, за по-големите структури, които имат желание да се развият на равнище континент или дори само в трансграничен план. Но социалните предприятия, които принципно работят на местно равнище, също са пряко засегнати от правилата на единния пазар що се отнася до банковото регулиране, достъпа до структурни фондове или прилаганото на правилата на публичните пазари.

Социалните предприятия срещат преди всичко трудности с намирането на **финансиране**, нуждата от което зависи от степента им на развитие (създаване, пилотни проекти или прототипи, мащабно развитие). Ограниченията, свързани с преразпределението на печалбата, или наемането на уязвими работници често оставят усещане у кредиторите или потенциалните инвеститори, че те са по-рискови и по-нерентабилни предприятия от останалите. Още повече от останалите, социалните предприятия се сблъскват с недостатъците на финансовите пазари (разпокъсаност, липса на общоевропейски платформи за заеми и др.). Инвеститорите не са наясно с реалните социални последици от някои солидарни инвестиционни фондове. Достъпът до публични средства често е затруднен от прекалено много или прекалено бюрократични разпоредби. Така например социалните предприятия могат да срещнат трудности с достъпността на структурните фондове, ако управляващите органи финансират само краткосрочни проекти. Наличието на множеството програми както на национално, така и на европейско равнище, само по себе си затруднява достъпа на малките структури до тези програми.

Това явление се засилва от **ниската степен на признаване** на социалното предприемачество. Липсата на взаимовръзка между участниците от различни региони или различни страни възпрепятства разпространението на добри практики, създаването на партньорства и откриването на нови пазари. В европейските образователни системи социалното предприемачество все още е недооценено, като същевременно включването му в базисното и непрекъснатото обучение е предпоставка за засилване на доверието към него. Това явление се изостря допълнително от разнообразието на определения в Европа, което обяснява защо наличните данни са толкова разнородни. Концепцията все още не е ясно дефинирана, а дори когато е дефинирана, тя не е една и съща в различните държави-членки. Често неактуални, разпокъсани и непоследователни, данните затрудняват адаптирането и координирането на публичните политики.

Ето защо не е изненадващо, че **регулаторната среда** на европейско и национално равнище невинаги отчита спецификите на социалните предприятия, особено що се отнася до обществените поръчки или съществуващите статuti. Така се усложнява намирането на инвеститори, достъпът до субсидиите или обществените поръчки и понякога ги принуждава да използват сложни юридически похвати. Социалните предприятия, различни от асоциации, не могат да се възползват от инструментите, които властите предлагат на асоциациите.

¹⁸ Преразглеждане на „Small Business Act“ за Европа (COM(2011) 78 окончателен.

3. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ В ПОДКРЕПА НА СОЦИАЛНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В ЕВРОПА

За да отговорят на тези предизвикателства, Европейският съюз и международните организации вече разработват междусекторни политики в рамките на социалната икономика, както и целеви програми за подкрепяне на социалните предприятия и социалната иновация. В работен документ на службите на Комисията, публикуван заедно с настоящото съобщение, обобщено се представят всички съществуващи мерки, както и част от чуждия опит, който може да бъде от полза за Европейския съюз.

Освен това, за да даде възможност на социалните предприятия да развият потенциала си, Комисията предлага план за действие като част от общата подкрепа на социалната иновация и ще улесни въвеждането на адаптирана „екосистема“ в тясно сътрудничество с участниците от сектора и държавите-членки.

Комисията също така предлага единадесет ключови мерки, които ще въведе до края на 2012 г.

3.1. Подобряване на достъпа до финансиране

3.1.1. Улесняване на достъпа до частно финансиране

Комисията смята, че системата за финансиране на социалните предприятия е недостатъчно развита в сравнение с тази за останалите предприятия.

Впрочем, все повече инвеститори искат да съчетаят със социални или екологични резултати законния си стремеж да получат финансова възвръщаемост от инвестициите, като подкрепят постигането на дългосрочни цели от общ интерес.

Освен социално отговорното инвестиране, което е предмет на предложения в Съобщението относно корпоративната социална отговорност¹⁹, приемането на европейски инструмент за подкрепа на финансирането на социалните предприятия би подтикнало частните и публични участници да инвестират повече в тези предприятия със свой капитал или заеми.

Желателно е разработването на адаптирана регулаторна рамка, която да позволи създаването на такива инвестиционни структури на европейско равнище.

Комисията приветства факта, че Европейският инвестиционен фонд²⁰ използва възможността да въведе от началото на 2012 г. механизъм „собствени средства“ (ESIEF)²¹ за инвестирането във фондове, които целят постигане на социален ефект.

Тази пилотна инициатива може да подготви почвата за новия европейски финансов инструмент, предложен от Комисията на 6 октомври 2011 г. (Ключово действие № 3).

¹⁹ COM(2011) 681 окончателен

²⁰ Групата на Европейската инвестиционна банка.

²¹ European Social Investment and Entrepreneurship Fund (ESIEF), който ще инвестира в 10-15 структури в държавите-членки.

Достъпът до кредитирането за много социални предприятия е условие за създаването и развитието им. Тъй като са слабо познати или се считат за по-рискови, те срещат по-големи трудности в сравнение с малките и средните предприятия при намирането на нужните средства.

Комисията също така установява, че двата регулаторни стълба от Съобщението от 2007 г. относно насърчаването на микрокредитирането²² (подобряване на правната и институционална среда и създаване на благоприятен за предприемачеството климат) не са били достатъчно добре развити на национално равнище.

• **Ключово действие 1**

• Както се съобщава в Акта за единния пазар, да се предложи до края на 2011 г. европейска рамка за солидарни инвестиционни фондове, за да се улесни достъпът до финансовите пазари за социалните предприятия, като се вземе предвид проведената публична консултация и оценката на въздействието. Целта ще бъде да се стимулира създаването на целеви фондове, като им се даде възможност да извършват дейност на целия единен пазар.

• **Ключово действие 2**

• В допълнение към продължаването на усилията за улесняване на достъпа до микрокредити чрез Европейския механизъм за микрофинансиране „Прогрес“ и развитието на този инструмент посредством засилването на институционалния капацитет в рамките на Програмата на Европейския съюз за социална промяна и иновация за периода 2014-2020 г.²³, да се анализира по-добре, да се насърчи и подпомогне развитието на правна и институционална среда за микрокредитиране.

3.1.2. Мобилизиране на европейски средства

Опитът с функционирането на структурните фондове заслужава да бъде обобщен, оценен и дискутиран с националните управляващи органи, за да се насърчат държавите-членки да разработват по-широка и по-ефективна подкрепа за социалните предприятия в рамките на следващия програмен период. Освен това Комисията ще разработи специални мерки за финансиране на социалните предприятия.

• **Ключово действие 3**

• В рамките на Програмата на Европейския съюз за социална промяна и иновация, да се предложи европейски финансов инструмент за 90 млн. евро, който да улесни достъпа до финансирането за социалните предприятия, при започването на дейността им, развитието и разширяването им, чрез инвестиции в социалните инвестиционни фондове, които предоставят инструменти на собствения капитал и дългово финансиране.

²² Европейска инициатива за развитие на микрокредитирането в подкрепа на растежа и заетостта, COM(2007)708.

²³ COM(2011) 609 окончателен, 6.10.2011 г.

- **Ключово действие 4**

- Комисията предложи **изричното вписване на инвестиционния приоритет „социални предприятия“ в регламентите за ЕФРР и ЕСФ от 2014 г.**²⁴, за да се установи ясна правна основа и да се позволи на държавите-членки и на регионите да включат целенасочени мерки в своите програми по ЕСФ и ЕФРР за периода 2014 г.—2020 г.

3.2. Подобряване на видимостта на социалното предприемачество

3.2.1. Разработване на инструменти за по-добро познаване на сектора и увеличаване на видимостта на социалното предприемачество

Една от основните нужди, изразени от участниците, е да се разполага с несложен и бърз достъп до наличната информация за социалните предприятия, който дава възможност за обмяна на опит, за да се разпространяват най-добрите практики. Това засяга по-специално необходимостта да се разполага със средства, чрез които да се оценява и усъвършенства въздействието и ефективността в социалната област от тези дейности (например като се черпи от опита на някои държави-членки, които са разработили сателитни сметки за събиране на статистически данни за социалните предприятия, по-специално кооперативните и взаимоспомагателните дружества). Възможен отговор на тези предизвикателства са обозначаването и сертифицирането. Трябва също така да се насърчава социалното предприемачество, особено сред младите поколения.

- **Ключово действие 5**

- **Да се открият добрите практики и възпроизводимите модели**, като се разработи заедно със засегнатите страни пълна карта на социалните предприятия в Европа чрез определяне на характеристиките им, икономическите им модели, икономическата им тежест, потенциала им за трансграничен растеж, съдържанието и критериите на правните устава и данъчните режими, както и съществуващите механизми.

- **Ключово действие 6**

- **Да се създаде публична база данни на обозначенията и сертификатите**, приложими към социалните предприятия в Европа, за да се подобри видимостта и съпоставимостта.

- **Ключово действие 7**

- **Да се насърчава обмяната на опит и изграждането на капацитет в националните и регионалните администрации**, като се прилагат всеобхватни стратегии за подкрепа, насърчаване и финансиране на социалните предприятия, особено посредством структурните фондове чрез анализи, споделяне на най-добрите практики, повишаване на информираността, създаване на мрежи и

²⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_fr.cfm

3.2.2. *Засилване на управленските възможности и професионализма и създаване на мрежа на социалните предприемачи*

Социалните предприемачи, млади или вече установени, имат нужда да придобият необходимите компетенции за правилно управление и израстване на предприятието им. За тази цел Комисията иска да насърчи взаимната обмяна на опит с други иновативни предприемачи и изследователския и академичен свят. Това може да се осъществи по-специално в рамките на т.нар. „фирмени ясли“ (бизнес инкубатори за стартиращи социални фирми). Няколкото опита в тези области заслужават да бъдат подкрепени и умножени. Социалните предприемачи трябва също така да могат получават съвети и подкрепа от други ръководители на предприятия или банкери.

• **Ключово действие 8**

- **Да се създаде единна и многоезикова електронна платформа за информация и обмен**, евентуално свързана със Социалната платформа за иновация в Европа²⁵ и с мрежата „Enterprise Europe Network“, за социалните предприемачи, „фирмените ясли“, социалните инвеститори и работещите с тях..
- **Да се популяризират и да се осигури по-добър достъп до общностните програми, които могат да окажат подкрепа на социалните предприемачи**, като ERASMUS, ERASMUS за младите предприемачи, TEMPO, „Младежта в действие“ 2007—2013 г. (по-специално дейностите „Инициативи за млади хора“) и „Хоризонт 2020“.
-

3.3. Подобряване на правната среда

3.3.1. *Разработване на правни форми, които биха могли да се използват от европейските социални предприемачи*

Проучването върху използването на статута на европейското кооперативно дружество²⁶ подчерта сложността на текста и даде няколко насоки за опростяване и превръщането на този режим в по-атрактивен, както и по какъв начин да се отговори на нуждите на социалните предприемачи. Фондациите смятат, че им е трудно да работят на вътрешния пазар, тъй като регулаторното разнообразие понякога води до сложни (по-специално данъчни) изисквания и процедури. Освен това взаимоспомагателните дружества периодично изразяват желание да могат да се опрат на европейски устав, но някои, напротив на това, считат, че такава нужда няма.

• **Ключово действие 9**

²⁵ <http://www.socialinnovationeurope.eu/>

²⁶ Study on the implementation of the Regulation 1435/2003 on the Statute for European Cooperative Society (SCE) (Проучване върху прилагането на Регламент № 1435/2003 относно устава на Европейското кооперативно дружество), 5 октомври 2010 г., http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sce_final_study_part_i.pdf

- В съответствие с резултатите от консултацията със засегнатите страни, да се **представи предложение за опростяване на регламента относно устава на Европейското кооперативно дружество**, за да се засили автономността му спрямо националното законодателство и по този начин да се улесни използването му за създаването на социални кооперативни дружества.
- **Да се предложи регламент за създаване на устав на европейската фондация**, с цел да се подобри упражняването на трансграничните дейности на фондациите. Тя би трябвало да съществува паралелно с националните правни форми и използването ѝ да бъде по избор.
- **Да се проведе проучване на състоянието на взаимоспомагателните дружества във всички държави-членки** за разглеждане по-специално на трансграничните им дейности.

3.3.2. *Обществени поръчки*

Въпреки различните предлагани от законодателството в тази област възможности, социалните предприятия често считат, че те все още са изправени пред прекомерни трудности при достъпа до обществените поръчки. Това положение вероятно произтича както от европейските правила в областта, така и от националните законодателства, които са много различни в отделните държави-членки, където практиката за „свръхрегулиране“ (*goldplating*) невинаги е позволявала да се извлече максимална полза от директивите за обществените поръчки. От друга страна, някои публични органи невинаги използват наличния потенциал за иновация за социалните услуги. Според голяма част от получените от Комисията отговори в резултат на нейната Зелена книга за обществените поръчки, се счита, че директивите би трябвало да дават по-голяма възможност да се използват социални или екологични критерии в обществените поръчки

- **Ключово действие 10**
- **В рамките на реформата на обществените поръчки, да се усъвършенства елемента на качеството при възлагането на договорите, главно по отношение на социалните и здравни услуги, и да се проучи как в договора могат да бъдат взети предвид условията на работа за лицата, участващи в производството на стоки и услуги, при пълното спазване на Договора във връзка с недискриминацията, равното третиране и прозрачността.**

3.3.3. *Държавни помощи*

На 23 март 2011 г. Комисията прие Съобщение относно реформата на правилата на ЕС за държавните помощи относно услугите от общ икономически интерес,²⁷ което може да заинтересува социалните предприятия, които предоставят УОИИ. Комисията уточнява, че възнамерява да приеме по-диференцирани правила в зависимост от последиците от помощите под формата на компенсации за обществена услуга на вътреобщностния пазар. Тя признава също, че някои видове

²⁷ COM(2011)146 окончателен.

социални услуги са с особености, тясно свързани с финансовата им структура и с техните цели.

- **Ключово действие 11**

- **Да се опрости прилагането на правилата в областта на държавните помощи към социалните услуги и местните услуги.** Подобно опростяване би могло също да бъде от полза за социалните предприятия, ако те предоставят социални услуги или не влияят върху търговията между държавите-членки. В предложенията за реформа на правилата за услугите от общ икономически интерес (УОИИ), обявена през септември 2011 г., Комисията изразява намеренията си да постигне желаното опростяване на правилата за социалните услуги и местните услуги, най-вече предлагайки регламент *de minimis* за местните УОИИ и ново решение, което при определени условия освобождава социалните услуги от задължението за предварително уведомяване. Предвижда се Комисията да одобри новите правила до края на 2011 г.

4. СЛЕД ПЛАНА ЗА ДЕЙСТВИЕ: ДРУГИ ИДЕИ ЗА РАЗИСКВАНЕ

Освен приоритетните горепосочени действия, Комисията внася за разискване предложения, които си струва да бъдат разгледани по-подробно, както и правилата за тях, а именно:

- да се създаде мрежа и да се позволи внедряване на опита на банки, често държавни или полудържавни, които се занимават изцяло или частично с финансирането на социалното предприемачество²⁸ и в тази връзка да се включат в икономическата верига „неактивните“ средства (например незакрити банкови сметки на починали хора);
- да се развие достъпът до рисковия капитал за социалните предприятия в рамките на предложението ѝ за европейската рамка за фондове с рисков капитал;
- да се насърчи развитието на социалното предприемачество сред възрастните хора в рамките на Европейската година на активния живот на възрастните хора, обявена за 2012 г. (промяна на професията или развитие на доброволческата дейност при пенсионерите);
- да се насърчат проучванията за характеристиките и социално-икономическото въздействие на социалното предприемачество и по-специално да се съфинансират национални проекти за установяването на сателитни сметки²⁹, чрез които социалните предприятия се включат в системите за национално счетоводство;

²⁸ Например Caisse des dépôts et consignations (Франция), KfW Entwicklungsbank (Германия) или проекта за Big Society Bank (Обединеното кралство) или Triodos Bank (Белгия, Холандия).

²⁹ <http://www.socialeconomy.eu.org/spip.php?article705&lang=en>

- да се разгледа възможността за включване на нови категории помощи по време на преразглеждането на общия регламент за групово освобождаване, приложим до 31 декември 2013 г.;
- да се развие обмен за добри практики между държавите-членки, така че националните данъчни системи да се адаптират в полза на социалните предприятия и солидарните инвестиции.
- да се развие обмен на добри практики между държавите-членки във връзка с натрупания капитал в социалните предприятия и по-специално във връзка със „заклучването на активи“ („asset locks“), за да се позволи на капитала или да остане в предприятието, или да бъде освободен за инвестиции в други социални предприятия.

Комисията също така предлага да се обмислят:

- нови стратегии за подобряване на достъпа до финансиране, като се насърчава диалога между социалните предприятия и финансовите институции, например в рамките на *SME Finance Forum*.
- в резултат на приемането на „Съюз за иновации“ и искането на Европейския съвет от 4 февруари 2011 г. да създаде инструмент за усъвършенстване на интелектуалната собственост на европейско равнище, Комисията се ангажира да проучи в каква степен социалните предприятия биха могли да имат достъп до „неактивни“ патенти, за да се развият.
- разработването и създаването на мрежа от платформи за обмен (борси³⁰), предназначени за социалните предприятия.
- възможността за социалните предприятия, които имат печалба, да могат да получат достъп до доброволческа дейност и да събират дарения без отрицателен фискален ефект.
- Необходимостта от евентуален европейски статут за други форми на социални предприятия, като асоциации с нестопанска цел, и/или евентуално от общ европейски статут за социалните предприятия. За тази цел веднага щом бъде одобрено предложението за статут на европейската фондация, тя ще организира среща на високо равнище между заинтересованите страни от всички сектори, свързани със социалното предприемачество, Европейския парламент, Съвета, за да бъдат обсъдени бъдещи инициативи за подобряване на правната рамка за социалните предприятия на европейско равнище.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Комисията:

³⁰ След Бразилия (Bovespa — 2004 г.) и Южна Африка (SASIX — 2006 г.) е създадена първата европейска социална борса в Португалия през 2008 г. (Bolsa de Valores Sociais) в рамките на Euronext Lisbon. След няколко месеца може да има готов проект за London Social Stock Exchange.

- представя на всички заинтересовани страни предложените в настоящото съобщение анализи и мерки, за да продължи започнатият с европейските участници от сектора широк диалог, и приканва всички заинтересовани лица да участват в конференцията за социалното предприемачество и солидарната икономика, организирана в Брюксел на 18 ноември 2011 г. На тази конференция всички ще имат възможност да изразят становището си по това съобщение.
- призовава държавите-членки и местните и регионални органи да подкрепят и насърчат развитието на социалните предприятия в рамките на компетенциите си, и по-специално чрез структури за икономическо развитие и търговски камари, като вземат предвид трансграничното измерение на подкрепяните от тях партньорства и инициативи.
- също така ги приканва да разработят обща стратегия, която да улесни укрепването на капацитета, създаването на мрежа и набирането на частни и публични средства, както и включване на социалните предприятия в споразуменията за заетост и инициативите за социално приобщаване.

От своя страна Комисията:

- ще изпълни инициативите си в партньорство с държавите-членки, при зачитане на принципа на субсидиарността, и като отчита предизвикателствата на икономическото и социално сближаване на местно, регионално и национално равнище.
- ще създаде многостранен консултативен комитет по въпросите на социалното предприемачество, който да разглежда напредъка по предвидените в настоящото съобщение мерки. Като се опира на опита на консултативния комитет по SBA³¹, този комитет може да се състои от представители на държавите-членки, местните органи, организациите на социалните предприемачи, банковия и финансовия сектор и академичните среди и университетите.

³¹ Преразглеждане на „Small Business Act“ за Европа, COM(2011)78 окончателен, стр. 20.